

नाभाकः काण्वः, अर्चनाना आत्रेयो वा । १-३ वरुणः, ४-६ अश्विनौ । १-३ त्रिष्टुप्, ४-६ अनुष्टुप् ।

अस्तभ्राद्यामसुरो विश्ववेदा अमिमीत वरिमाणं पृथिव्याः ।

आसीदद्विश्वा भुवनानि सम्राड्विश्वेत्तानि वरुणस्य व्रतानि ॥ ८.०४२.०१

असुरः- प्राणदः । द्याम्- नभः । अस्तभ्रात्- स्तम्भनं कृतवान् । विश्ववेदाः- सर्वज्ञः । पृथिव्याः- भूम्याः । वरिमाणम्- परिमाणम् । अमिमीत- निर्ममे । सम्राट्- स्वामी । विश्वा भुवनानि- सर्वजगन्ति । आ असीदत्- अध्यतिष्ठत् । विश्वा- सर्वाणि । इत्- एव । तानि । वरुणस्य । व्रतानि ॥१॥

एवा वन्दस्व वरुणं बृहन्तं नमस्या धीरममृतस्य गोपाम् ।

स नः शर्मं त्रिवरूथं वि यंसत्पातं नो द्यावापृथिवी उपस्थे ॥ ८.०४२.०२

एव- एवम् । बृहन्तम्- महान्तम् । वरुणम्- ऋताधिदैवतम् । वन्दस्व- नमस्कुरु । अमृतस्य- अमृतत्वस्य । गोपाम्- रक्षकम् । धीरम्- धारणाकुशलम् । नमस्य- नमस्कुरु । सः- असौ वरुणः । नः- अस्मभ्यम् । त्रिवरूथं शर्म- त्रिलोकात्मकक्षेमम् । वि- विशेषेण । यंसत्- यच्छतु । द्यावापृथिवी- द्यावापृथिव्यौ । उपस्थे- उपस्थाने वर्तमानान् । नः- अस्मान् । पातम्- रक्षतम् ॥२॥

इमां धियं शिक्षमाणस्य देव क्रतुं दक्षं वरुणं सं शिशाधि ।

ययाति विश्वा दुरिता तरेम सुतर्माणमधि नाव रुहेम ॥ ८.०४२.०३

शिक्षमाणस्य- शिक्षां गृह्णतः । इमाम्- एताम् । धियम्- मेधाम् । क्रतुम्- प्रज्ञाम् । दक्षम्- बलम् । देव- द्योतनशील । वरुण- ऋताधिदैवत । सम्- सम्यक् । शिशाधि- तीक्ष्णीकुरु । यया । विश्वा- सर्वाणि । दुरिता- पापानि । अति तरेम । सुतर्माणम्- सुष्ठु तारयित्रीम् । नावम्- नौकाम् । अधि रुहेम ॥३॥

आ वां ग्रावाणो अश्विना धीभिर्विप्रा अचुच्युवुः ।

नासत्या सोमपीतये नभन्तामन्यके संमे ॥ ८.०४२.०४

नासत्या- सत्यस्वरूपौ । अश्विना- प्राणेशनशक्तिभूतौ । वाम्- युवाम् । सोमपीतये- रसानुभूतये ।

विप्राः- मेधाविनः । ग्रावाणः- स्थैर्यप्रतीकाधिषवणपाषाणाश्च । धीभिः । अचुच्युवुः-

अकम्पयन् ॥४॥

यथा वामत्रिरश्विना गीर्भिर्विप्रो अजोहवीत् ।

नासत्या सोमपीतये नभन्तामन्यके संमे ॥ ८.०४२.०५

नासत्या- सत्यस्वरूपौ । अश्विना- प्राणेशनशक्तिभूतौ । वाम्- युवाम् । सोमपीतये- रसानुभूतये ।

विप्राः- मेधाविनः । ग्रावाणः- स्थैर्यप्रतीकाधिषवणपाषाणाश्च । धीभिः । अचुच्युवुः-

अकम्पयन् ॥४॥

यथा वामत्रिरश्विना गीर्भिर्विप्रो अजोहवीत् ।

नासत्या सोमपीतये नभन्तामन्यके संमे ॥ ८.०४२.०५

यथा । अश्विना । नासत्या- सत्यस्वरूपौ । वाम्- युवयोः । सोमपीतये- रसानुभूतये । गीर्भिः- वाग्भिः ।

विप्रः- मेधावी । अजोहवीत्- आह्वयति ॥५॥

एवा वामह ऊतये यथाहुवन्त मेधिराः ।

नासत्या सोमपीतये नभन्तामन्यके संमे ॥ ८.०४२.०६

यथा मेधाविनो वामाहूतवन्तस्तथाहमप्यश्विनौ प्राणेशौ रसानुभवायाह्वये वृद्धये ॥६॥